

Kunsteducatie in Istanbul

Istanbul is een culturele stad in opkomst. De stad wordt wel aangeduid als het nieuwe Berlijn. Een stad die op een andere manier het kunsteducatieve veld ontwikkelt en financiert dan Nederland en te maken heeft met een specifieke traditie en religie. Studenten van de Master Kunsteducatie aan de Hogeschool van de Kunsten Utrecht gingen op studiereis om onderzoek te doen.

Aansluitend op de actualiteit willen we bekijken hoe de kunsten gefinancierd worden. We weten dat bedrijven een bepaald percentage van hun winst aan cultuur moeten besteden. Opvallend is het grote aantal private kunstinstaties en kunstopleidingen in Istanbul. Deze instanties worden bijvoorbeeld gefinancierd door banken maar ook een elektronicafabrikant als Siemens financiert het kunstonderwijs. Zo laten zij zien dat zij maatschappelijk verantwoord optreden en krijgen zij een goede naam. Deze subsidiering heeft ook tot gevolg dat in het museum Santral Istanbul er dagen zijn waarop openbare scholen gratis een bezoek kunnen brengen. Museum Istanbul Modern onderneemt veel om openbare scholen te bereiken.

We hebben verschillende kunstacademies bezocht. Op de academies ontmoetten we studenten die een beurs ontvangen. Zo is er Mehmet, student aan een privéopleiding, die door de hoge score van zijn eindtoets een studiebeurs van de overheid krijgt. Studenten aan de Beeldende Kunstacademie Mimar Sinan betalen 100 euro per semester. Wie niet voldoende geld heeft kan aanspraak maken op een stipendium. Dit is gerelateerd aan het inkomen van de ouders. Hetzelfde geldt voor Conservatoriumstudenten. Het collegegeld is 300 euro per semester, maar je kunt een beurs aanvragen als je ouders niet genoeg verdienen. Voor muziekles buiten school om moet je extra betalen.

De Digital Film Academy DFA wordt geheel gefinancierd vanuit het cursusgeld van de studenten. Wat zij betalen is afhankelijk van de cursus die ze volgen.

Naar aanleiding van een lezing op de HKU, faculteit BKV, van Prof. Dr. Zeynep Inankur waren we benieuwd in hoeverre traditie, cultuur en religie een rol spelen in de kunsteducatie. De lezing ging over de invloed van traditionele kunsten op de hedendaagse Turkse kunst, via het Project Plan 'Bridges of Creativity' in het kader van de viering van 400 jaar diplomatieke betrekkingen tussen Nederland en Turkije.

Uit gesprekken met verschillende studenten van de Mimar Sinan University bleek dat er vooral in klassieke kunst wordt lesgegeven. Een oud-student in ateliergebouw Borusan, gefinancierd door een bedrijf wat dammen maakt, bevestigt dit. Er is een strijd tussen conservatief en modern. Een student vertelt dat traditie inspirerend kan werken. De traditie is waar de zon opkomt, het oosten van Istanbul. Je moet iets van de cultuur weten om de tradities en symbolen te begrijpen. Maar veel mensen lezen niet maar praten er alleen over. De (wetenschappelijke) kennis verdwijnt. De wereld is een global village en grenzen vervagen tussen conservatief en modern.

De assistent van de professor in schilderen op de Mimar Sinan University vertelt ook dat de traditionele technieken centraal staan: “Traditional main techniques, give modern ideas.”, zoals Memet het omschrijft.

Vervolgens laat hij een 21GB groot bestand zien met voorbeelden uit de kunstgeschiedenis die worden gebruikt in de lessen schilderen en tekenen. Er wordt veel gekopieerd. Hij laat een fragment zien van André Rieu, maar kan of wil ons niet vertellen waarvoor hij dat gebruikt. Verder maken we uit de voorbeelden op dat modeltekenen en schilderen een belangrijk deel vormen van de opleiding.

Op het conservatorium is vooral aandacht voor klassieke muziek. De docent compositie, Hasan, vertelt ons dat hij tijdens zijn lessen compositie zijn studenten vooral klassieke stukken laat componeren maar dat hij wel merkt dat er de laatste jaren meer overlap is met volksmuziek en populaire muziek.

Op het educatieve vlak kijken we naar talentontwikkeling. Turkije heeft een verdeling tussen reguliere scholen en privéscholen. Dit geldt voor het basis- en middelbaar onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs.

Talentontwikkeling in Istanbul is afhankelijk van het inkomen van ouders. Hebben zij genoeg geld, dan kun je naar een privéschool. Hier is het onderwijs over het algemeen beter en krijg je ook meer kansen tot verdieping.

Kinderen gaan in Turkije pas vanaf hun 6de verplicht naar school. Het reguliere onderwijs heeft een traditioneel leerplan. Ook bevatten klassen soms 50 a 60 leerlingen, terwijl er maar geld is voor 1 onderwijzer. Oog hebben voor talentontwikkeling lijkt onmogelijk. Desondanks zijn de reguliere scholen toegankelijk voor iedereen en wordt er sinds een aantal jaar door bedrijven geïnvesteerd in extra uitstapjes of activiteiten op school.

Kinderen die op hun 14de naar de middelbare school willen zullen moeten betalen. Dit heeft tot gevolg dat veel kinderen, vooral in het binnenland gaan werken. In aanvulling op de basisvakken bieden scholen extra thema's. Hier is dus ruimte voor het ontwikkelen en ontdekken van je eigen talenten.

Na de middelbare school kunnen kinderen die het gymnasium hebben gevolgd er voor kiezen om verder te studeren. Er zijn nauwelijks vervolgopleidingen die op een lager niveau zijn.

Istanbul staat bekend om zijn goede universiteiten en het niveau wordt hoog gehouden doordat studenten zich eerst moeten bewijzen door een toelatingstest. Buiten de universiteit om zijn er weinig mogelijkheden voor jongeren om zich te verdiepen in de kunsten en hun eigen talent te ontwikkelen.